

POSTANOWIENIE

27 marca 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Dariusz Dończyk

na posiedzeniu niejawnym 27 marca 2024 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa Z. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w Z.
przeciwko P. J.
o ochronę dóbr osobistych,
na skutek skargi kasacyjnej Z. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w Z.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi z 8 września 2022 r., I ACa 6/22,

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2) oddala wniosek pozwanego o zasądzenie od powódki zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

[PG]

UZASADNIENIE

Określone w art. 398⁴ § 2 k.p.c. wymaganie uzasadnienia w skardze kasacyjnej wniosku o przyjęcie jej do rozpoznania zostaje spełnione, jeśli skarżący wykaże, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być zatem osiągnięty jedynie przez powołanie

i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które – zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. - będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania. Na tych jedynie przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W skardze kasacyjnej wniesionej od wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi z 8 września 2022 r. (sygn. akt I ACa 6/22) pełnomocnik strony powodowej – „M.” spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Z. oparł wnioski o jej przyjęcie do rozpoznania na przesłankach określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c.

Konkretyzując przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 1 (występowanie istotnego zagadnienia prawnego) pełnomocnik skarżącej sformułował trzy zagadnienia prawne w postaci rozbudowanych zapytań skierowanych do Sądu Najwyższego prowadzących się do: 1) możliwości naruszenia lub zagrożenia dóbr osobistych osoby prawnej (skarżącej Spółki) poprzez publiczną wypowiedź radnego odnośnie do jej działalności w zakresie świadczonych usług przewozowych (kazuistyczna kwestia potencjalnego zagrożenia bezpieczeństwa pasażerów wskutek mechanizmu otwierania/zamykania drzwi autobusów skarżącej Spółki i jej kierowców, którzy mieliby „przycinać” pasażerów); 2) możliwości zastąpienia wiedzy specjalistycznej relacją osoby trzeciej, w kontekście powołanego elementu działalności skarżącej Spółki, na którą powołuje się radny podczas swojej wypowiedzi publicznej; 3) dopuszczalności w ramach postępowania o ochronę dóbr osobistych dokonania przez zarząd skarżącej Spółki oceny, czy w okolicznościach danej sprawy doszło do naruszenia dóbr osobistych tej osoby prawnej na skutek nieprawdziwej wypowiedzi publicznej, odnoszącej się do jakości świadczonych usług przez Spółkę.

W pierwszej kolejności należy zauważyć, że skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, realizującym w przeważającej mierze interes publicznoprawny i przysługującym od orzeczeń wydanych w dwuinstancyjnym postępowaniu sądowym, w którym zarówno sąd pierwszej, jak i drugiej instancji dysponuje pełną kognicją w zakresie oceny dowodów i ustaleń faktycznych. W związku z tym prawidłowe sporządzenie skargi kasacyjnej wymaga

zachowania określonych wymagań formalnych i konstrukcyjnych bardziej rygorystycznych niż w przypadku zwyczajnych środków odwoławczych, co koresponduje, z przewidzianym w art. 87¹ k.p.c. przymusem adwokacko – radcowskim. Konieczne zastępstwo strony przez adwokata lub radcę prawnego ma zapewnić wymagany w postępowaniu przed Sądem Najwyższym profesjonalizm i odpowiednio zabezpieczać sytuację procesową stron. W adresowanej do Sądu Najwyższego skardze kasacyjnej pełnomocnik strony powodowej, jako przyczynę kasacyjną wskazał na przesłankę „istotnego zagadnienia prawnego”. Zgodnie z ugruntowanym w orzecznictwie Sądu Najwyższego poglądem, za istotne zagadnienie prawne w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. uznaje się zagadnienie nowe i dotychczas niewyjaśnione. Zagadnienie to musi mieć charakter istotny i być zagadnieniem ściśle jurydycznym, tj. dającym się przedstawić w sposób syntetyczny i oderwany od kontrowersji dotyczących ustaleń faktycznych lub oceny dowodów (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 22 grudnia 2008 r., III CSK 285/08, IC BSN 2009, nr 4, s. 48). Chodzi przy tym o zagadnienie o charakterze abstrakcyjnym, którego wyjaśnienie przyczyni się do rozwoju jurysprudencji, a jego rozstrzygnięcie będzie miało znaczenie nie tylko dla oceny konkretnej, jednostkowej sprawy, ale także dla innych podobnych spraw. Z tej przyczyny przyjęcie do rozpoznania skargi kasacyjnej z powołaniem się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) wymaga wykazania przez skarżącego, że w sprawie występuje zagadnienie nowe, nierozwiązane dotychczas w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może przyczynić się do rozwoju prawa. W rachubę wchodzi więc nie tylko określona staranność i nakład pracy w zredagowaniu zagadnienia, ale przede wszystkim o jurydyczne przedstawienie analizy stanu prawnego, orzecznictwa i wynikającego z tego problemu prawnego o takiej wadze, który może być uznany za istotne zagadnienie prawne (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 15 listopada 2007 r., II PK 159/07, niepubl.). Podstawowym, bowiem, celem postępowania kasacyjnego jest ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój prawa i jurysprudencji (postanowienie Sądu Najwyższego z 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 147). Wymogom tym strona skarżąca nie sprostała. Wprawdzie sformułowała „zagadnienia prawne”, jednakże

ich uzasadnienie odbiega istotnie od wymogów przewidywanych w orzecznictwie Sądu Najwyższego dla rzetelnego wykazania przyczyny kasacyjnej z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Sprowadza się ono, bowiem, do prezentacji bardziej lub mniej nieskoordynowanych twierdzeń mających dowieść, jakie motywy zaważyły na tym, że skarżąca wniosła skargę kasacyjną do Sądu Najwyższego. Należy też zwrócić uwagę na tę okoliczność, że strona powodowa formułując zagadnienie prawne dookreślone, jako drugie, zasadniczo zrezygnowała z jego wykazania poprzestając na prostym odesłaniu do zarzutów kasacyjnych, co jest zabiegiem niedopuszczalnym.

Odnosząc się kompleksowo do zaprezentowanych zagadnień prawnych (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) stwierdzić trzeba, że skarżąca nie przedstawiła dostatecznych argumentów prawnych, które mogłyby przekonać, że powołane w skardze kwestie stanowią istotny, abstrakcyjny problem prawny (skarżąca powołuje się na kwestie nacechowane znaczną kazuistyką), budzący poważne wątpliwości i wymagający rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy. Tymczasem strona skarżąca zaprezentowała wywód, którym kwestionuje prawidłowość kontroli instancyjnej dokonanej przez Sąd odwoławczy, ustalenia stanu faktycznego w ramach przeprowadzonego postępowania dowodowego, poczynioną przez Sąd drugiej instancji ocenę prawną, oczekując *de facto* kolejnego rozpoznania sprawy przez Sąd Najwyższy, wobec dezaprobaty dla rozstrzygnięcia Sądu Apelacyjnego w Łodzi. Należy podkreślić, że w istocie zagadnienia prawne wskazane przez stronę skarżącą są pytaniami o trafność stanowiska Sądu Apelacyjnego w Łodzi wyrażonego w związku z rozstrzygnięciem tej konkretnej sprawy i polemiką z tym stanowiskiem, związaną z zastosowaniem konkretnych przepisów prawa, a nie problemem związanym z istotnością zagadnienia prawnego. W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie wykazano – z odwołaniem się do orzecznictwa sądów czy wypowiedzi przedstawicieli nauki prawa – z jakich przyczyn kluczowym dla rozstrzygnięcia sprawy o ochronę dóbr osobistych ma być zagadnienie dotyczące art. 201 § 1 k.s.h., regulującego sposób reprezentacji spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Jest rzeczą zupełnie oczywistą, że stanowisko, jakie w odniesieniu do sporu o ochronę dóbr osobistych zajmie zarząd spółki kapitałowej, w szczególności, że spółka jako pokrzywdzona

wystąpi do sądu z określonym powództwem przeciwko naruszcycielowi jej dóbr osobistych nie przesądza ze skutkiem dla strony pozwanej albo dla sądu rozstrzygającego taki spór, że faktycznie doszło do naruszenia dóbr osobistych spółki i czy należy udzielić powodowej Spółce ochrony na podstawie przepisów o ochronie dóbr osobistych osób prawnych. Ostatecznie zabieg skarżącej Spółki, celem wykazania przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., okazał się bezskuteczny.

Nie można także uznać, aby skarga kasacyjna była oczywiście uzasadniona. W orzecznictwie Sądu wskazano, że przesłanka z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. zachodzi wówczas, kiedy zasadność zarzutów podniesionych w skardze kasacyjnej wynika *prima facie*, bez głębszej analizy prawnej. Dotyczy to więc jedynie uchybień przepisom prawa materialnego albo procesowego, zarzucanym sądowi drugiej instancji w skardze kasacyjnej, o charakterze elementarnym polegających w szczególności na oparciu rozstrzygnięcia na wykładni przepisu oczywiście sprzecznej z jednolitą i ugruntowaną jego wykładnią przyjmowaną w orzecznictwie i nauce prawa, na zastosowaniu przepisu, który już nie obowiązywał względnie na oczywiście błędnym zastosowaniu określonego przepisu w ustalonym stanie faktycznym. Do wykazania oczywistej zasadności skargi powinno wystarczyć jedno konkretne twierdzenie, jedna stanowcza, przekonująca od razu teza, wskazująca racje podważające rozstrzygnięcie poddane krytyce i zaskarżeniu. Na tym właśnie polega „oczywista” zasadność środka zaskarżenia w rozumieniu przyjętym w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 17 grudnia 2019 r., IV CSK 307/19, niepubl.). Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie zawiera wyводу prawnego wykazującego, aby doszło do oczywistego naruszenia przepisów powołanych w podstawach skargi kasacyjnej oraz aby z tej przyczyny skarga kasacyjna była oczywiście uzasadniona. Tylko ubocznie dodać należy, że przesłanki wskazane przez skarżącego, a określone w art. 398⁹ § 1 pkt 1 oraz art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. są wzajemnie wykluczające się.

Wskazać również należy, iż nie zachodzi nieważność postępowania, którą Sąd Najwyższy bierze pod rozwagę – w granicach zaskarżenia - z urzędu (art. 398¹³ § 1 k.p.c.).

Z przytoczonych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.). Ponieważ wniosek o zasądzenie od powódki zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego został zawarty w piśmie pełnomocnika pozwanego z 12 czerwca 2023 r., złożonym już po upływie terminu do wniesienia odpowiedzi na skargę kasacyjną, nie był skuteczny, co uzasadniało jego oddalenie.

[SOP]

[ms]